

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

גל יעסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

ט ט ו ת ל ב ל ג

מְנַשֶּׁה הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חַוֹתֵיהֶם
וַיִּקְרָא אֶת־הֶהָרִים חַוֹת יִיאִיר׃
(מב) וַנִּבַח הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קִנְת
וְאֶת־בְּנֵי־חַוֹתֵיהֶם וַיִּקְרָא לָהֶם גִּבְח
בְּשֵׁמוֹ׃ פ

תרגום אשכנזי קפב
מנשה גינג הין, נאהם איהרע
דערפער איין, אונד נאנטע
זיא דיא דערפער יאיר'ס.
(מב) נובח גינג הין, אינד נאהם
קנת איין, נעכסט דען דאצוגע.
הארענען פלעטצען, אונד נאנני
טע זיא, נאך זיינעם נאמען,
נובח.

ל ג (א) אֱלֹה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לְצַבְאָתָם

ל ג (א) דיעזעס זינד דיא ריזען
דער קינדער ישראל'ס,
וועלכע אויס מצרים געצאגען
זינד

תרגום אונקלוס

אֹל וּכְבַשׁ יַחַד בְּפָרְנִיָּהוּן וּקְרָא יַחַד בְּפָרְנִי
יִיאִיר׃ (מב) וַנִּבַּח אֹל וּכְבַשׁ יַחַד קִנְת וַיִּרַת
בְּפָרְנִיָּהוּ וּקְרָא לָהֶם גִּבְח בְּשֵׁמִיהֶם׃
ל ג (א) אֱלֹהִין מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי גִפְקוּ
מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְחִילִיָּהוּן בִּידְא דְּמִשָּׁה
וְאֵהָרִן

ר ש י
(מא) מוותיהם. כפרניהון: ויקרא אהם
חות יאיר. לפי שלא היו לו בנים קראם
בשמו לזכרון: (מב) ויקרא לה נכח. לה
אינו מפיק ה"א וראיתי ביסודו של רבי
משה הדרשן לפי שלא נחקיים לה שם זה
לפיכך הוא רפה שמשמעת מדרשו כמו לא
ותמהני מה ידרוש בשמי תיבות הדומות
לה. ויאמר לה בעו (רות ב') לננות לה
בית (זכריה ה'):

ל ג (א) אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו להודיע חסדיו של מקום שאף על פי שגזר
עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר לא חאמר שהיו נעים ומטולטלי' ממסע
למסע כל ארבעים שנה ולא הייתה להם מנוחה שהרי אין כאן אלא ארבעים ושנים מסעות לא מהם
י"ד

ב א ו ר

על שם אניהם שהוא מכיר, וכן נכתוב הסמוך ויחן משה את הגלעד למכיר, ענינו לבני מכיר
ודרך המקרא לדבר על השבט או משפחה בשם הפרטי שממנו ייוחס השבט או המשפחה ההיא:
(מא) ויאיר בן מנשה, הוא היה משפחת יהודה כי בן נחוב ואחר בא חלרון (שהוא בן פרץ
בן יהודה) אל בת מכיר אבי גלעד והוא לקחה והוא בן ששים שנה ותלד לו את שגוב ושגוב
הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד (ד"ה א' ב' כ"א), ונקרא בן מנשה
בעבור אמו שהיתה משפחת מנשה. וכתב הראב"ע ואין פה מקום לשאול איך לקח יאיר נחלה
עם שנט אחר? כי ארץ כנען היא הנחלקת ולא ארץ האמורי שהיא מעבר לירדן מזרחה, כי יש
אמרי בארץ כנען והוא היה מקיף מכל שנעה גוים. עד כאן דבריו: הוח, תרגום אונקלוס
כפרני והם הפרזות אשר על פני השדה, באין חומה ובריח, למשכן האכרים ועונדי האדמה,
ושרצו חיי, כמו ויאספו פלשתיים לחיה (שמואל ב' כ"ג י"א), והומרה יו"ד למ"ד הפעל בוי"ו,
ודגש הוי"ו על חסרון יו"ד עי"ן הפעל: (מב) ונבח הלך, לא הוזכר בכתוב מאיזה משפחה היה
אך ממה שכתוב ויקח גשור וארם את מות יאיר מאתם את קנת ואת בנוותיה ששים עיר (ד"ה
א' ב' כ"ג), נראה שנכח אשר לכד את קנת ובנוותיה בן יאיר היה ולכן נקראו גם בן מות יאיר.
(רמב"ן): ויקרא לה, ה"א הכנוי רפויה וכן הרבה במקרא:

ל ג (א) אלה מסעי בני ישראל, אחרי נקמת ה' במדין שאמר לו הקב"ה למשה אחר האסף
אל עשיר, אחרי שחלק ארץ סיחון ועיג וננו הערים הנוכרות נתן דעתו לכת ב המסעות
ונתכוון בזה להודיע חסדיו של הקב"ה עמכם, שאף שגזר עליהם להניעם במדבר לא היו
מטולטלים ממיד בלא מנוחה, אבל בכל הזמן הגדול הזה לא הלכו רק אלה מסעות, (רמב"ן),
וכן

לְצַבְאָתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:
 (ג) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם
 לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וְאָלָה
 מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם: (ג) וַיִּסְעוּ
 מִרְעַמְסָם בַּחֹדֶשׁ הַהוּא אֲשֶׁן
 בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
 מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָּל־מִצְרַיִם:

וינר, דורך משה אונר אהרון
 נאך איהרען פֿערשיערענען
 הערעסציגען. (ג משה פֿער-
 צייכנעטע, אייף בעפֿעהל דעם
 עוויגען, איהרען אויסצוג, נאך
 אַרדנונג דער ריזען, אונר דייע-
 זע געשאהען, וויא פֿאַלנט:
 (ג) פֿאַן רעמסס בראַכען זיא
 אויף אַם פֿינפֿעהנטען טאָג
 גע דעם ערשטען מאָנאַטס;
 דען טאָג נאך דעם פסח צאָג-
 גען דיא קינדער ישראלי'ם
 עפֿענטליך פֿאַר דען אויגען
 פֿאַן גאַנץ מצרים אויס.

ר ש " י
 דיא

תרגום אונקלוס

וְאַהֲרֹן: (ג) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה יֵת מִפְּקֻדֵי־הוֹן
 לְמִטְלָנֵיהוֹן עַל מִימְרָא דִּי וְאֵלִין מִטְלָנֵיהוֹן
 לְמִפְּקֻדֵי־הוֹן: (ג) וַנִּטְלוּ מִרְעַמְסָם בִּירְחָא
 קְדָמָאָה בַּחֲמִשָּׁא עֲשָׂרָא יוֹמָא לִירְחָא
 קְדָמָאָה מִבְּרַת יוֹמָא דְפֶסְחָא גְּבָקוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּרִישׁ גְּלִי לְעֵינֵי כָּל מִצְרַיִם:

י"ד שלם היו בשנה ראשונה קודם גזירה
 משנסעו מרעמסס עד שאלו לרחמה שמסס
 נשחלחו מרגלים שנאמר ואמר נסעו העם
 מחלרות וגומר (במדבר י"ג) שלח לך אנשים
 וגומר (שם י"ג) וכאן הוא אומר ויסעו
 מחלרות ויסנו ברחמה למדנו שהיא במדבר
 פארן ועוד הולא משס שמוה מסעות
 שהיו לאמר מיתת אהרן מהר מהר עד
 ערכות מואב בשנת הארבעים נמלא של
 שמוה ושלשים שנה לא נסעו אלא עשרים
 מסעות זה מיסודו של רבי משה. ור'

ומצרים

תנאומא דרשבו דרשה אחרת משל למלך שסיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפואתו כיון שהיו
 חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישנונו כאן הוקרנו כאן ששמת את ראשך וכולי:
 ומכרים

ב א ו ר

וכן כתב רש"י ז"ל בשם רבי משה הדרשן: (ב) אח מוצאיהם, את כל המקומות שילאו משס לנסוע
 אל מקום אחר, כמו שמבאר למסעיהם רכה לומר את מוצאיהם ללורך מסעיהם: על פי ה',
 לדעת הראב"ע הוא דבק עם למסעיהם, ובאורו למסעיהם שהיו על פי ה', על דרך שאמר על
 פיה' יסעו, אבל אין פירושו מסכים למה שהונח העפסא צמלת למסעיהם שהוא מפסיק יותר
 מן האלאל שנמלת משה, שנראה שהוא מאמר מוסגר, ועל פי ה' דבק עם ויכתב משה, ובמו
 שכתב הרמב"ן וזה לשונו: והנה מכתב המסעות מלות השם היא, מן הטעמים שהוכיר הרב
 במורה הנבוכים או מזולתן ענין לא נחגלה לנו סודו. ויחכן להודיע זכותם בלכתם אחריו
 במדבר בארץ לא זרועה באופן שהיה ראויה להכנס לארץ. (ר"ע ספורנו): (ג) ממחרת הפסח,
 ביאורו בחמשה עשר יום שהוא ממחרת הפסח, כי בארבעה עשר הוא יום הקרבת הפסח, וכן
 תרגם אונקלוס מנחר יומא דפסחא: ביד רמה, תואר בינוני לנקנה מנחי ע"ו, ולכן הנגינה
 מלרע

ה מ ע ר

לג (ב) אח מוצאיהם, לשון הראב"ע: "איך ילאו ממקום למקום על כן אחריו למסעיהם:
 על פי ה' דבק עם למסעיהם" ע"כ. לדעתי כוונת הרב כי מלת למסעיהם עולה ויורד
 ושעור הכתוב מוצאיהם למסעיהם, למסעיהם על פי ה', וא"כ הוא לא יהיה פירושו מתנגד
 לנגינה כאשר קשב הרב המבאר, ע"ש.

חרגום אשכנזי קפג

(ד) דיא מצרים בעגרובען איני דעססען דיא ער שטנעכאָרנען אונטער איהנען, דיא דער עוויג גע אללע געשלאגען האטטע ; זעלבסט אן איהרען געטטערן האטטע דער עוויגע געריכטע אויסגעאיבט. (ה) זיא בראַכען פֿאַן רעמסס אויף, אונד לאַ גערטען זיך צו סוכות. (ו) פֿאַן סוכות בראַכען זיא אויף, אונד לאַגערטען זיך צו איהם, וואָ דיא וויסטע זיך אַנפֿענגט ; (ז) פֿאַן איהם בראַכען זיא אויף, ווענדערטען זיך געגען פי החירות, וועלכעס פֿאַר בעל צפון ליעגט, אונד לאַגערטען זיך פֿאַר מגדול ; (ח) פֿאַן פני החירות בראַכען זיא אויף, גינגען דורך דאָ מעער אין דיא וויסטע, מאַכטען אין דער וויסטע איהם דרייא טאָגעריג זען, אונד לאַגערטען זיך צו מרה ; (ט) פֿאַן מרה בראַכען זיא אויף, אונד קאמען נאָך אילים ; צו אילים וואַרען צוועלף קוועללען אונד זיע.

(ד) וּמִצְרַיִם מִקְבְּרִים אֶת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר וּבְאֵלֵהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים: (ה) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶס וַיַּחֲנוּ בְּסֹכֶת: (ו) וַיִּסְעוּ מִסֹּכֶת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתֶם אֲשֶׁר בְּקִצְהַ הַמִּדְבָּר: (ז) וַיִּסְעוּ מֵאֵתֶם וַיָּשָׁב עַל־פִּי הַחִירָת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בְּעַל צְפוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל: (ח) וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירָת וַיַּעֲבְרוּ בְּתוֹךְ־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַר אֶתֶם וַיַּחֲנוּ בְּמֵרָה: (ט) וַיִּסְעוּ מִמֵּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וּבְאֵילָם שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה עֵינַת מַיִם ;

ושבעים זיא אויף, אונד קאמען נאָך אילים ; צו אילים וואַרען צוועלף קוועללען אונד זיע.

חרגום אונקלום

ר ש י

(ד) ומצריים מקברין ית די קטל יי בהון כל בוכרא ובטעותהון עבד יי דינין: (ה) ונטלו בני ישראל מרעמסס ושרו בסכות: (ו) ונטלו מן פום חירחא די קדם בעל צפון ושרו קדם מגדול: (ח) ונטלו מן פום חירחא ועברו בגו יפא למדברא ואולו מהלך תלחא ימין במדברא דאיתם ושרו במרה: (ט) ונטלו מאתו לאילם ובאילם תרי עשר

(ד) וּמִצְרַיִם מִקְבְּרִין ית די קטל יי בהון כל בוכרא ובטעותהון עבד יי דינין: (ה) ונטלו בני ישראל מרעמסס ושרו בסכות: (ו) ונטלו מן פום חירחא די קדם בעל צפון ושרו קדם מגדול: (ח) ונטלו מן פום חירחא ועברו בגו יפא למדברא ואולו מהלך תלחא ימין במדברא דאיתם ושרו במרה: (ט) ונטלו מאתו לאילם ובאילם תרי עשר

ב א ו ר

מלרע, וענינו נכר מפורש נכאור פרשת נשלח: (ד) ומצרים מקברים, אלו הולכים ביד רמה ואלו טרודים נקבורת מתיחס: (ח) ויסעו בני ישראל מרעמסס, נעבור שהפסיק נתיים עד שארבו הדברים חזר לאמר ויסעו וגומר: (ז) וישב, ולא אמר וישבו כמו ויסעו ויחנו כי שב על העם שימתן עליו לשון רבים ולשון יחיד: (ח) משני החירח, הוא פי החירת האמור למעלה והפה נפנים: ויעברו בחוף הים המדברה, ענינו שעברו בחוף הים ללכת המדברה: ולא

ויעבנציו פאלטביימע, דא-
 זעלבסט לאגערטען זיא זיך.
 (ו) פאן אילים בראַכען זיא
 אויף, אונד לאַגערטען זיך
 אַם שילפמעערע. (יא) פאָם
 ש לפמעערע בראַכען זיא אויף
 אונד לאַגערטען זיך אין דער
 וויסטע סין; (יב) פאָן דער
 וויסטע סין בראַכען זיא אויף,
 אונד לאַגערטען זיך צו דפקה;
 (יג) פאָן דפקה בראַכען זיא
 אויף, אונד לאַגערטען זיך צו
 אלוש; (יד) פאָן אלוש בראַכען
 זיא אויף, אונד לאַגערטען זיך
 צו רפידים, אללוואַ דאָז פאָלק
 קיין וואַסער צו טרינקען
 האַטטע. (ט) פאָן רפידים בראַ-
 כען זיא אויף, אונד לאַגערטען
 זיך אין דער וויסטע סיני;
 (טז) פאָן דער וויסטע סיני בראַ-
 כען זיא אויף, אונד לאַגערטען
 זיך צו קברות התאווה; (יז) פאָן
 קברות התאווה בראַכען זיא

ושבעים המרים ויחנו שם:
 (י) ויסעו מאילם ויחנו על-ים-
 סוף: * (יא) ויסעו מים-סוף ויחנו
 במדבר-סין: (יב) ויסעו ממדבר-
 סין ויחנו בדפקה: (יג) ויסעו
 מדפקה ויחנו באלוש: (יד) ויסעו
 מאלוש ויחנו ברפידים ולא היה
 שם מים לעם לשותות: (טו) ויסעו
 מרפידים ויחנו במדבר סיני:
 (טז) ויסעו ממדבר סיני ויחנו
 בקברת התאווה: (יז) ויסעו
 מקברת התאווה ויחנו בחצרת:
 (יח) ויסעו מחצרת ויחנו ברתמה:
 (יט) ויסעו מרתמה ויחנו ברמון

ע"כ קורין בשנת בלנחה וביום כי רח' פּרץ
 אויף, אונד לאַגערטען זיך צו חצרות; (יח) פאָן חצרות בראַכען זיא אויף, אונד לאַגערטען
 זיך צו רתמה; (יט) פאָן רתמה בראַכען זיא אויף, אונד לאַגערטען זיך צו רמון פּרץ;
 פּרץ

ר ש י

(יח) ויחנו ברתמה. על שם לשון הרע של
 רגלים שנאמר מה יחן לך ומה יוסיף לך
 לשון רמיה חזי גבור שנונים עם גמלי
 רתמים (תהלים ק"כ):

תרגום אונקלוס

עשר מבויעין דמון ושבעין דקלין ושרו
 חמון: (י) ונטלו מאילם ושרו על גמא דסוף:
 (א) ונטלו מגמא דסוף ושרו במדבר דסין:
 (ב) ונטלו ממדבר דסין ושרו בדפקה: (ג) ונטלו מדפקה ושרו באלוש: (ד) ונטלו
 מאלוש ושרו ברפידים ולא הוּ חמון מניא לעמא למשתי: (טו) ונטלו מרפידים ושרו
 במדבר דסיני: (טז) ונטלו ממדבר דסיני ושרו בקברי דמשאל: (יז) ונטלו
 מקברי דמשאל ושרו בחצרות: (יח) ונטלו מחצרות ושרו ברתמה: (יט) ונטלו מרתמה
 ושרו

ב א ו ר

(יז) ולא היה שם מים, ולא הזכיר ענין המים נמרה ולא ענין המן נמדבר סין, לפי שזה הענין דבר
 גדול הי' שנסו את ה'ונקדש לעיניה' להוכיח להם מיסמן הסלע, ונקרא בשם מסה ומריב' ואמ"ן נאה
 ע"ה"ש מלזמ' עמלק, ולכן הזכירו בנקרה ולא הי' שם מים כי הוא המקור הניכר והנודע בו. (רמב"ן):

תרגום אשכנזי קפד

(א) פֶּאֶן רמון פּרִיץ בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו לבנה; (בא) פֶּאֶן לבנה בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צורסה; (בב) פֶּאֶן רסה בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו קהלחה; (כג) פֶּאֶן קהלחה בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו הר שפר; (כד) פֶּאֶן הר שפר בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו חרדה; (כה) פֶּאֶן חרדה בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו מקהלות; (כו) פֶּאֶן מקהלות בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו החת; (כז) פֶּאֶן החת בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו ת-ח; (כח) פֶּאֶן ת-ח בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו מתקה; (כט) פֶּאֶן מתקה בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו חשמונה; (ל) פֶּאֶן חשמונה בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו מוסרות; (לא) פֶּאֶן מוסרות בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו בני יעקן; (לב) פֶּאֶן בני יעקן

פּרִיץ: (א) וַיִּסְעוּ מִרְמון פּרִיץ וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה: (בא) וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיַּחֲנוּ בְּרִסָּה: (בב) וַיִּסְעוּ מִרִּסָּה וַיַּחֲנוּ בְּקַהֲלָתָהּ: (כג) וַיִּסְעוּ מִקַּהֲלָתָהּ וַיַּחֲנוּ בְּהַר־שֹׁפֵר: (כד) וַיִּסְעוּ מִהַר־שֹׁפֵר וַיַּחֲנוּ בְּחַרְדָּה: (כה) וַיִּסְעוּ מִחַרְדָּה וַיַּחֲנוּ בְּמִקְהֵלֹת: (כו) וַיִּסְעוּ מִמִּקְהֵלֹת וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת: (כז) וַיִּסְעוּ מִתַּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתַרְח: (כח) וַיִּסְעוּ מִתַּרְח וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה: (כט) וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמוֹנָה: (ל) וַיִּסְעוּ מִחַשְׁמוֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמוֹסְרוֹת: (לא) וַיִּסְעוּ מִמוֹסְרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּבְנֵי יַעֲקֹן: (לב) וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקֹן וַיַּחֲנוּ בְּחַר הַגְּדָגָד: (לג) וַיִּסְעוּ מִחַר הַגְּדָגָד וַיַּחֲנוּ בְּיִטְבַּחְתָּהּ: (לד) וַיִּסְעוּ

מיטכחה

בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו חר הגדגד; (לג) פֶּאֶן חר הגדגד בראַכען זיא אויף, אונד לאַנערטען זיך צו יטבחה; (לד) פֶּאֶן יטבחה בראַכען זיא אויף, אונד

תרגום אונקלוס

וַיִּשְׂרוּ בְּרִמּוֹן פּרִיץ: (א) וַיִּנְטְלוּ מִרְמון פּרִיץ וַיִּשְׂרוּ בְּלִבְנָה: (בא) וַיִּנְטְלוּ מִלִּבְנָה וַיִּשְׂרוּ בְּרִסָּה: (בב) וַיִּנְטְלוּ מִרִּסָּה וַיִּשְׂרוּ בְּקַהֲלָתָהּ: (כג) וַיִּנְטְלוּ מִקַּהֲלָתָהּ וַיִּשְׂרוּ בְּהַר־שֹׁפֵר: (כד) וַיִּנְטְלוּ מִהַר־שֹׁפֵר וַיִּשְׂרוּ בְּחַרְדָּה: (כה) וַיִּנְטְלוּ מִחַרְדָּה וַיִּשְׂרוּ בְּמִקְהֵלֹת: (כו) וַיִּנְטְלוּ מִמִּקְהֵלֹת וַיִּשְׂרוּ בְּתַחַת: (כז) וַיִּנְטְלוּ מִתַּחַת וַיִּשְׂרוּ בְּתַרְח: (כח) וַיִּנְטְלוּ מִתַּרְח וַיִּשְׂרוּ בְּמִתְקָה: (כט) וַיִּנְטְלוּ מִמִּתְקָה וַיִּשְׂרוּ בְּחַשְׁמוֹנָה: (ל) וַיִּנְטְלוּ מִחַשְׁמוֹנָה וַיִּשְׂרוּ בְּמוֹסְרוֹת: (לא) וַיִּנְטְלוּ מִמוֹסְרוֹת וַיִּשְׂרוּ בְּבְנֵי יַעֲקֹן: (לב) וַיִּנְטְלוּ מִבְּנֵי יַעֲקֹן וַיִּשְׂרוּ בְּחַר הַגְּדָגָד: (לג) וַיִּנְטְלוּ מִחַר הַגְּדָגָד וַיִּשְׂרוּ בְּיִטְבַּחְתָּהּ: (לד) וַיִּנְטְלוּ

מיטבחה

אונד לאנערטען זיך צו עברונה;
 (לה) פאן עברונה בראַכען זיא
 אויף, אונד לאנערטען זיך צו
 עציין גבר; (לו) פאן עציין גבר
 בראַכען זיא אויף, אונד לאַנער-
 טען זיך אין דער וויסטע צין
 אָדער קדש; (לז) פאן קדש בראַ-
 כען זיא אויף, אונד לאַנערטען
 זיך, אַם געברנע הר, אן דער
 אַנפאַנגס גרענצע דעם לאַנדעם
 אדום. (לח) היער גינג דער
 פריעסטער אהרן אויף בע-
 פעהל דעם עוויגען אויף דען
 בערג הר, אונד שטאַרב דאָ-
 זעלבסט. דיעזעס געשאַה אים
 פֿיערציגסטען יאהרע דעם
 אויסצוגעס דער ק נדער ישרא
 אויס מצרים, אַם ערשטען טאָג
 גע דעם פֿינפטען מאָנאַטס.
 (לט) אהרן וואַר הונדערט אונד
 דרייאַ אונד צוואַנציג יאהרע
 אַלט, אַלס ער אויף דעם גע-
 בירגע הר שטאַרב. (מ) אום
 עכען דיעזע צייט ערפֿוהר דער
 כנעני, קעניג צו ערד, דער

מיטבתה ויחנו בעברנה:
 (לה) ויסעו מעברנה ויחנו בעצין
 גבר: (לו) ויסעו מעצין גבר ויחנו
 במדבר צן הוא קדש: (לז) ויסעו
 מקדש ויחנו בהר ההר בקצה
 ארץ אדום: (לח) ויעל אהרן הכהן
 אלהר ההר על פי יהוה
 וימת שם בשנת הארבעים
 לצאת בני ישראל מארץ
 מצרים בחדש החמישי באחד
 לחדש: (לט) ואהרן בן שרש
 ועשרים ומאת שנה במתו בהר
 ההר: ם וישמע
 הכנעני מלך ערד והוא יושב
 בנגב בארץ כנען בבא בני
 ישראל

אן דער מיטטאגס ווייטע דעם לאַנדעם כנען וואָהנטע, דען אַנצוג דער קינדער ישראלי'ם.

ר ש י

חרגום אונקלוס

(ליח) על פי ה' - מלמד שמת ננשיקה:
 (מ) וישמע הכנעני - כאן למדך שמיחת
 אהרן היא השמועה שנסתלקו עניני כבוד
 וכסדר שנחנה רשות להלחם בישראל לפי
 מור וכחנה:

מיטבתה ושרו בעברונה: (לה) ונטלו
 מעברונה ושרו בעצין גבר: (לו) ונטלו
 מעצין גבר ושרו במדברא דצן היא רקם:
 (לז) ונטלו מרקם ושרו בהור טורא בספיני

ארעא דאדום: (לח) וכליק אהרן בהנא להור טורא על מימרא דיי ומיח חפון בשנת
 ארבעין למיפק בני ישראל מארעא דמצרים בירחא חמישאה בחד לירחא:
 (לט) ואהרן בר מאה ועשרין וחלת שנין בד מיח בהור טורא: (מ) וישמע כנענא
 מלכא דערד והוא יתב בדרומא בארעא דכנען במיתני בני ישראל:
 ונטלו

ב א ו ר

(מ) וישמע הכנעני מלך ערד, דנק עם סוף הכתוב וניאורו ששמע בנוא בני ישראל, ועל זה

תרגום אשכנזי קפה

(מא) פֶּאָן דעם געכירגע הר
 בראַכען זיא אויף, אונד לאַ
 גערטען זיך צו צלמנה; (מב) פֶּאָן
 צלמנה בראַכען זיא אויף, אונד
 לאַגערטען זיך צו פונן; (מג) פֶּאָן
 פונן בראַכען זיא אויף, אונד
 לאַגערטען זיך צו אכח; (מד) פֶּאָן
 אכח בראַכען זיא אויף, אונד
 לאַגערטען זיך צו עיי העכרים,
 און דער גרענצע מאכ'ס ;
 (מה) פֶּאָן עיים בראַכען זיא
 אויף, אונד לאַגערטען זיך צו
 דיבון גד ; (מו) פֶּאָן דיבון גד
 בראַכען זיא אויף, אונד לאַגער-
 טען זיך צו עלמן דבלתימה ;
 (מז) פֶּאָן עלמן דבלתימה
 בראַכען זיא אויף, אונד לאַ-
 גערטען זיך אַם געכירגע
 עכרים, געגען נכו איבער ;
 (מח) פֶּאָן דען געכירגען עכרים
 בראַכען זיא אויף, אונד לאַ-
 גערטען זיך אין דען געפילדען
 ערשטרעקטע זיך אין דען גע-
 פיל.

יִשְׂרָאֵל: (מא) וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר
 וַיַּחֲנוּ בְּצַל מִזְבֵּחַ: (מב) וַיִּסְעוּ
 מִצַּל מִזְבֵּחַ וַיַּחֲנוּ בְּפוּנִן: (מג) וַיִּסְעוּ
 מִפוּנִן וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ: (מד) וַיִּסְעוּ
 מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הַעֲבָרִים
 בְּגִבּוֹל מוֹאָב: (מה) וַיִּסְעוּ מֵעֵי
 וַיַּחֲנוּ בְּדִיבּוֹן גַּד: (מו) וַיִּסְעוּ מִדִּיבּוֹן
 גַּד וַיַּחֲנוּ בְּעַלְמָן דְּבַלְתִּימָה:
 (מז) וַיִּסְעוּ מֵעַלְמָן דְּבַלְתִּימָה וַיַּחֲנוּ
 בְּהַרֵי הָעֲבָרִים לְפָנֵי נָבוֹ: (מח) וַיִּסְעוּ
 מֵהַרֵי הָעֲבָרִים וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבַת
 מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יִרְחוֹ: (מט) וַיַּחֲנוּ
 עַל-הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשֻׁמָּת

עד

מואב'ס אַם ירדן געגען ירחו איבער. (מט) איהר לאַגער ערשטרעקטע זיך אין דען גע-פיל.

ר ש י

תרגום אונקלוס

(מד) נעיי העכרים. לשון חרות וגלים כמו
 לעי השדה (מיכה א') שמו את ירושלים
 לעיים (תהלי' ע"ח): (מט) מניח הישימות
 עד

(מא) וַנִּטְלוּ מֵהוֹר טוֹרָא וַשְּׂרוּ בְּצַל מִזְבֵּחַ:
 (מב) וַנִּטְלוּ מִצַּל מִזְבֵּחַ וַשְּׂרוּ בְּפוּנִין:
 (מג) וַנִּטְלוּ מִפוּנִין וַשְּׂרוּ בְּאַבּוֹבֹת: (מד) וַנִּטְלוּ

מאובות ושרו במגילות עבראי בתחום מואב: (מה) וַנִּטְלוּ מִמְּגִלֹתָא וַשְּׂרוּ
 בְּדִיבּוֹן גַּד: (מו) וַנִּטְלוּ מִדִּיבּוֹן גַּד וַשְּׂרוּ בְּעַלְמָן דְּבַלְתִּימָה: (מז) וַנִּטְלוּ
 מֵעַלְמָן דְּבַלְתִּימָה וַשְּׂרוּ בְּטוֹרֵי דְּעַבְרָאִי דְּקָדְסֵי נָבוֹ: (מח) וַנִּטְלוּ מִטּוֹרֵי דְּעַבְרָאִי
 וַשְּׂרוּ בְּמִישְׂרָאִי דְּמוֹאָב עַל יַרְדֵּנָא דִּירְחוֹ: (מט) וַשְּׂרוּ עַל יַרְדֵּנָא מִבֵּית יְשֻׁמָּת

עד

ב א ו ר

זה ועיד האחנה נמלת כנען שהוא מפסיק יותר מהוקף שנמלת ערד, כדן מאמר מוסגר. ולא הזכיר
 מה אירע להם בדבר הזה, אבל יזכיר בקלרה מה שאירע להם אחר מיתת אהרן, כי הענין הזה כבר
 טפוש בפרשת חקת: (מו) ויחגו בעלמון דבלתימה, יתכן שהיו שני מקומות נקראים עלמן, והזכירו
 הכתוב כאן בהנדלו שהוא העלמן הסמוך לדבלתי, ולכן הוטל ה"א בסופה שהיא במקו' למ"ד בתחלת',
 כי מלאנו שם המקום ההוא בלא ה"א, ועל דיבון ועל נבו על בית דבלתי (ירמי' מ"ח כ"ג): (מט) מבית
 הישמה

תרגום אשכנזי

פילדען מואב'ס, אַם ירדן, פֿאַן
בית השימות ביו נאך אבל
השמים הינ. (ג) אין דיעוען
געפילדען מואב'ס, אַם ירדן
ירחו געגענאיכער, רעדעטע
דער עויגע מיט משה, אונד
שפראך: (גא) רעדע מיט דען
קינדערן ישראל'ס, אונד זאנע
איהענען: איהר ווערדעט נון
איבער דען ירדן געהען, אונד
אין דאז לאנד כנען קאטמען:
(גב) דאזעלכסט זאללט איהר
אללע איינוואָהנער דעם לאַנד
דעם אויסטרייבען, דיא שוויא-
בילדער איהרער געטצען צער-
שטאַרען, איהרע גענאַססע-
נען בילדזיילען צערשטאַרען,
אונד

ר ש י

עד אכל השמים. כאן למדך שעור ממנה
ישראל י"ב מיל דאמר רנה בר בר חנה
לדידי קזי לי הווא אחרא וכו': אכל
השמים. משור של שמים אכל שמו:
(גא) כי אתם עובדים את הירדן וגומר.
(גב) והורשתם וגומר. והלא כמה פעמים
הוזכרו על כך אלא כך אמר להם משה
בשאתם עובדים בירדן כינשה על מנת כן
מעברו ואם לאו מיס באים ושוטפין אתכם
וכן מלינו שאמר להם יהושע בעודם בירדן:
והורשתם. וגרשתם: משכיתם. בתרגומו
בית סגדתהון על שם שהיו מסכנין את
הקרקע ברלפת אבנים של שיש להשתחות עליהם

מסעי לג

עד אבל השמים בערבית
מואב: ס שני חמישי (ג) וידבר
יהוה אל-משה בערבית מואב
על-ירדן ירחו לאמר: (גא) דבר
אל-בני ישראל ואמרת אליהם
כי אתם עבדים את-הירדן אל-
ארץ כנען: (גב) והורשתם את-
קר-ישיבי הארץ מפניכם
ואבדתם את כל-משכיתם ואת
קר-צלמי מי מסלתם תאבדו

ואח

תרגום אונקלוס

עד מישר שטין במישריא דמואב: (ג) ומליל
יי עם משה במישריא דמואב על ירדנא
דירחו למימר: (גא) מליל עם בני ישראל
ותימר להון ארי אתון עברין ית ירדנא
לארעא דכנען: (גב) וחרוכון יח כל יתבי
ארעא מן קדמיכון ותיבדון ית כל
בית סגדתהון וית כל צלמי מתבתהון
חיבדון

הקרקע ברלפת אבנים של שיש להשתחות עליהם בפשוט ידים ורגלים כדכתיב ואכן משכית לא
מתנו

ב א ו ר

הישמח, המ"ס לשעור המקום רנה לומר שהי' הממנה נטושה כל כך מן בית השימו' עד אכל השמי':
(גב) והורשתם, לשון גרושין והעד מלת מפניכם: משכיתם, כמו אכן משכית (ויקרא כ"ו א'), וענינו
מבואר שם. ורש"י ז"ל כתב משכיתם בתרגומו בית סגדתהון, על שם שהיו מסכנין את הקרקע ברלפת
של שיש להשתחות עליה בפשוט ידים ורגלים, כדכתיב (שם) ואכן משכית לא תחנו בארצכם
להשתחות עליה ע"כ, ועד היום נשארו מן אבני שיש ההם, ובהן לורות נאות וממודות,
חרותות ומשוכלות בחתיכות קטנות מאבן שיש, הלכועות בכל מיני לבע ומחובות שמה זו בכל זו,
עד שיחשוב הרואה שהיא מלאכת המלייר במיני לבעים, והמלאכה ההיא חשובה בעיני גדולי
האומות עד שישקלו זהב מחירה, ונקראת בלשונם (מחזיקת), לא ידעו המחברים את מולא החיבה
שהיא, טולי היא מקולקלת מן משכית, והדבר ידוע שכל הכיוצים הסם נעשו לכורך עבודתם:

ואח

וְאֵת כָּל־בְּמוֹתָם תִּשְׁמְדוּן :
 (גג) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ
 וַיֹּשְׁבֵיהֶם־בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי
 אֶת־הָאָרֶץ לְרֵשֶׁת אֲרֵנָה :
 (גד) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ
 בְּגוֹרָל לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרֹב תְּרַבּוּ
 אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת־
 נַחֲלָתוֹ אֵל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ שְׁמָה
 הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם
 תִּתְנַחֲלוּ : (כה) וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ
 אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה

אונד איהרע אפפֿערהאָהען
 פֿערניכטען . (גג) ווען איהר
 אויף דיעזע ווייזע דיא אייני
 וואָהנער אויסגעטריעבען, זאָ
 בעזעטצט אייך דאָזעלכסט
 דען איך איבערגעבע אייך דיע
 זעס לאַנד, עס איינצונעהמען .
 (גד) דורך דאָז לאַז זאָללט
 איהר דאָז לאַנד נאָך דען פֿאַ
 מיליען פֿערטהיילען ; דיא
 שטערקערע פֿאַמיליע בע
 קאָממט מעהר, אונד דיא שווע
 כערע וועניגער לאַנד ; אַן דער
 יעניגען שטעללע, וואָהין איהר
 לאַז אויסגעפֿאללען, דאָ ווירד
 איהר זאָלכעס אַנגעווייען ;
 אַ דאָך זאָ, דאָס דיא פֿאַמיליענ
 שטעמע צוואַמען בלייבען .

(כה) ווען איהר אַבער דיא איינוואָהנער דעס לאַנדעס ניכט אויסטרייבט, זאָ וועררען דיא
 יע .

תרגום אונקלוס

ר ש י

תִּבְדוּן וַיֵּת כָּל בְּמִתְרוֹן תִּשְׁיִצוּן :
 (גג) וְרַתְרִכּוּן יֵת יִתְבִּי אַרְעָא וְתַחְבוּן בְּה
 אַרִי לְכוּן יִתְבִּית יֵת אַרְעָא לְמִירַת יִתְה :
 (גד) וְתַחְסִנוּן יֵת אַרְעָא בְּעַדְבָא לְזַרְעֵי תַהוּן
 לְסִגְיַאי תַסְגּוּן יֵת אַחְסִנְתַהוּן וְלְזַעֲרֵי
 תַזַעֲרֵרוּן יֵת אַחְסִנְתַהוּן לְדִיפּוֹק לִיה תַמּוּן
 עַדְבָא דִי לִיה יִהִי לְשִׁבְטֵי אֲבֵה תַחְסִנוּן :
 (כה) וְאִם לֹא תַחְרִכּוּן יֵת יִתְבִּי אַרְעָא מִן
 קדמיכון

תתנו נארככס להשתחוות עליה (ויקרא
 כ"ו) : מסכותס . כתרגומו מתכתהון :
 (גג) והורשתם את הארץ . והורשתם אותה
 מיושביה ולא וישנתם בה תוכלו להתקיים
 בה ואם לאו לא תוכלו להתקיי'ם : (גד) אל
 אשר ילא לו שמה . מקרא קצר הוא זה אל
 מקום אשר ילא לו שמה הגורל לו יהיה :
 למטות אבותיכם . לפי הששנון יולאי מזרי' .
 דבר אחר ב"ב גבולין כמנין השנטיס :
 (כה) והיה אשר תומיכו מהם . יהיו לכם
 לרעה

ב א ו ר

ואח כל במוחם, מקומות הגבוהים אשר עליהן יזכרו לאלהיהן, וכן מתורגם בלשון אשכנזי :
 (גג) והורשתם, ענינו וכאשר תורישו את יושבי הארץ על כל האופנים אשר הזהרתם או
 וישנתם בה, ובפסוק ג"ה יכסול התנאי ואם לא תורישו וגומר : והורשתם את הארץ, כבר
 הוזכר פעמים רבות שבנין הזה הורחמו לשון גירושין, וטעם את הארץ, את יושבי הארץ, וכן
 רבים, וכן תרגם אונקלוס ואשכנזי . (גד) והתנחלתם, מעטים נמלאים בבנין המפעל שהוא
 יולא כי הארץ הוא הפעול, וכן והתאוימם לכם : לרב הרבו, המקרא הזה פירשמי בפרשת
 פנחס בבנין חלוקת הארץ בשם הרמב"ן עיין עס : (כה) ואם לא חורישו, כפלת התנאי שפסוק
 ג"ג

תרגום אשכנזי

מסעי לג לד

אֲשֶׁר תֹּתִירוּ מֵהֶם לְשׁוֹכֵי
בְּעֵינֵיכֶם וּלְצִנִּינֵם בְּצַדִּיקֵיכֶם
וְצַרְרוּ אֶתְכֶם עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: (נו) וְהָיָה כִּאֲשֶׁר
דַּמִּיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעֲשֶׂה
לָכֶם:

פ

לד (ח) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
לֵאמֹר: (צ) צוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-אַתֶּם בָּאִים
אֶל-הָאָרֶץ בְּנֶעֱן נֹאת הָאָרֶץ

אשר

יענינען, דיא איהר איבריג
לאססעט, אייך דאָרנען אין דען
אויגען אונד שטאַלעלן אין דער
זייטע וועררען, אונד אייך אין
דעם לאַנדע, אין וועלכס איהר
וואָהנט, איממער פֿינדזעליג
בעהאָנדעלן: (נו) אַלסדאָן
ווערדע איך אייך געשעהען
לאַכסען, וואָס איך בעשלאַס־
סען האַטטע, איהנען צו טהון.
לד (ח) דער עוויגע רעדעטע
מִט מֹשֶׁה, אונד
שפּראַך: (צ) געביעטהע דען
קינדערן ישראליס אונד זאָנע
צו איהנען: דאָ איהר יעטצט
אין דאָ לאַנד כנען קאָממט,
זאָ בעמערקעט דאָן לאַנד,

דאָ

ר ש י

תרגום אונקלוס

קְדָמִיכֹן וַיְהִי דִתְשָׁאוֹן מִנְהוֹן לְסִיעֵן
בְּשָׁלוֹן זִינוּ לְקַבְּלִיכֹן וּלְמִשְׁרִיזֵן מִקְּפָנְכוֹן
וַיַּעֲקֹן לָכוֹן עַל אֶרְעָא דִּי אַתְוֹן יִתְבִּין
בָּהּ: (נו) וַיְהִי כִּמְאֵ דִי חֲשַׁבִּית לְמַעַבְד
לְהוֹן אַעְבַּד לָכוֹן:

לד (ח) וּמְלִילַי יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:

(צ) פִּקִּיד יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִימַר לְהוֹן אַרְי אַתְוֹן עֲאֵלִין לְאַרְעָא דְכַנְעֵן דָּא

ארעא

לרעה: לשכני בעיניכם. ליתדות המנוקות
עיניכון תרגום של יתדות שיכיא: ולכניכם.
שומרים בו הסותרים לשון מסוכת קוליס
הסוכנת אתכם לסגור ולכלוא אתכם מאין
יולא ובא: ולררו אתכם. כמרגומו:
לד (ב) זאת הארץ אשר תפל לכם וגו'.
לפי שהרכה מלות נוהגות בארץ ואינן
נוהגות במולה לארץ הולך לכחוב מלרני
גבולי

ב א ו ר

ג'ג: לשכים, מלאנו הנני שך את דרכך (הושע ב' ח'), בקמ"ן הפ"א, והסס מאנו כמשוכת חדק
(משלי ט"ו י"ט), יראה ששרשו שוך, ויהיה הדגש במלת לשכים תמורת הנו כמו שנמלא פעמים
רכות וענינו לשון קוליס וברקנים, ולכן נקרא גם גדר הנרמים והגנות משוכה לפי שנעשה
מן הקוליס: ולצנינם, ענינו כמו לשכים, ושרשו לנן, ופעמים תהיה במסרון אות הנפל ויושלם
על ידי הדגש, כמו צָנִינִים פחים (משלי כ"ב ה'). וענין המליכה הזאת שהגויס הנותרים ילערו
ויבאנו את ישראל, כמו הקיסס שנעין, או הקיץ החד התחוב בנשר האדם, שנל עוד שלא
יסירו משס זיוק ויבאיו באין מרכא, קן יליקו וילירו האימות את ישראל, ונמ"ש ולררו אתכם
וגומר והמתרגם הארמי תרגם לשכים בעיניכם, לסייען נטלין זיינין לקבלכון, וכן תרגום ולשוטט
בלדיכם (יהושע ב"ג י"ג) לסייען נוטלין זיין, ולכנינס בלדיכם תרגם ולמשידין מקפנכון: (נו) כאשר
דמיחי, כאשר קשנתי, וכן תרגם אונקלוס:

לד (כ) ואח הארץ, לפי שהרכה מלות נוהגות בארץ ואינן נוהגות במולה לארץ הולך לכחוב
מלרני גבולי רוחותיה סביב, לומר לך מן הגבולים הללו ולפנים המלות נוהגות. (רש"י):

חפול